

Miasta Otwarte to działanie prowadzone w ramach akcji społecznej “Włącz się w Polskę”. Jej celem jest wyróżnienie działań samorządów miejskich na rzecz integracji imigrantów. Zjawiska migracji ludności nie można analizować jedynie na poziomie krajowym - w miastach co raz więcej jest migranckich mieszkańców a integracja zachodzi przede wszystkim lokalnie. Akcja Miasta Otwarte ma na celu promowanie inicjatyw samorządów miejskich na rzecz integracji. Choć nie ma uniwersalnych rozwiązań w tym zakresie, a zjawisko migracji jest zawsze specyficzne dla danej lokalizacji, chcielibyśmy zachęcić urzędy miast do wymiany doświadczeń i inspirowania się działaniami podejmowanymi przez władze samorządowe w innych lokalizacjach.

Wybór działań miejskich, wyróżnionych w akcji Otwarte Miasta, przebiegał dwuetapowo. Najpierw przeprowadzono analizę różnorodnych miejskich praktyk integracji, później nominowane do wyróżnienia inicjatywy zostały ocenione przez pięcioosobowe jury, w skład którego wchodziły działacze imigrancyjni wywodzący się z różnych środowisk i mieszkający w różnych miastach w Polsce.

W rankingu znalazły się te rozwiązania, które uwzględniały następujące kryteria:

1. **Zaangażowanie samorządu:** wśród wyróżnionych praktyk znalazły się zarówno te inicjowane przez samorząd, jak i te, które były inicjowane przez organizacje pozarządowe i środowiska migranckie - zawsze jednak przy aktywnym, podmiotowym zaangażowaniu samorządu.
2. **Długofalowość:** trwałe rozwiązania pozwalają w systemowy sposób odpowiadać na potrzeby migranckich mieszkańców, niezależniają także tę kwestię od zmieniającej się kadry urzędniczej
3. **Kompleksowość:** działania samorządu uwzględniają różne aspekty sytuacji imigrantów, starające się rozwiązywać kluczowe dla cudzoziemców problemy.

Wyróżnione działania samorządów będą co roku poddawane analizie w celu oceny realizacji wyróżnionych praktyk na rzecz migrantów.

Lista praktyk Miast Otwartych nie jest zamknięta: mamy nadzieję, że w przyszłości będzie ona poszerzana o nowe inicjatywy samorządów nieujęte w tegorocznym zestawieniu. Zachęcamy wszystkie samorządy, podejmujące działania na rzecz integracji do dzielenia się swoimi doświadczeniami i zgłaszania ich do akcji Miasta Otwarte.

W skład jury oceniającego Miasta Otwarte weszli:

Ilaha Karimova (Azerbejdżan / Wrocław)

Larry Ugwu (Nigeria / Gdańsk)

Mamadou Diouf (Senegal / Warszawa)

Natalia Gmurkowska (Ukraina / Lublin)

Pham Phu Cuong (Wietnam / Gliwice)

Miasta otwarte – wyróżnione praktyki miejskie na rzecz imigrantów:

I. Skrócony opis wyróżnionych praktyk miejskich

1. SYSTEM ZARZĄDZANIA RÓŻNORODNOŚCIĄ KULTUROWĄ

Wyróżnione miasto: Lublin

Urząd Miasta w Lublinie opracowuje model zarządzania różnorodnością kulturową. Choć działania finansowane są ze środków zewnętrznych, z założenia mają one trwały charakter. Z jednej strony wspomagają lokalną współpracę dotyczącą różnorodności kulturowej miasta, z drugiej – wprowadzają mechanizmy pozwalające lepiej odpowiadać Urzędowi Miasta na potrzeby cudzoziemskich mieszkańców Lublina.

2. MIEJSKIE STRATEGIE SPRZYJAJĄCE WIELOKULTUROWOŚCI

Wyróżnione miasto: Białystok

Pod koniec 2013 r. Rada Miasta Białegostoku przyjęła Program "Białystok dla Tolerancji". Jest to pierwszy tego typu dokument w Polsce, który nie tylko podkreśla aktywną rolę lokalnych władz samorządowych w zwalczaniu zjawisk noszących znamiona dyskryminacji, rasizmu czy ksenofobii, ale także wskazuje konkretny plan działania.

3. ZAPRASZANIE MIGRANTÓW

Wyróżnione miasto: Lublin

Lublin jest trzecim miastem w Polsce pod względem liczby studentów zagranicznych. Wynika to w dużej mierze z działań podejmowanych przez Urząd Miasta Lublina w ramach programu „Study in Lublin”. Program opiera się na przekazaniu osobom zainteresowanym studiowaniem w Lublinie rzetelnych informacji na temat miasta, oferty edukacyjnej lubelskich uczelni oraz procedur związanych z legalizacją pobytu.

4. ZATRUDNIANIE CUDZOZIEMCÓW W URZĘDACH LOKALNYCH

Wyróżnione miasto: Lublin

Mimo przytaczanych powszechnie argumentów, zgodnie z którymi zatrudnianie cudzoziemców w urzędach wiąże się ze zbyt skomplikowaną czy wręcz niemożliwą do realizacji procedurą, w Urzędzie Miasta Lublin na stanowiskach urzędniczych są zatrudniane osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa.

5. PLATFORMY WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ

Wyróżnione miasto: Warszawa

W 2012 r. przy Urzędzie m.st. Warszawy z inicjatywy organizacji pozarządowych utworzono Komisję Dialogu Społecznego ds. Cudzoziemców. Udział w komisji zgłosiło udział ok. 30 organizacji pozarządowych. KDS m.in. wskazuje obszary dotyczące funkcjonowania cudzoziemców, które powinny być uwzględnione w ramach finansowej współpracy Urzędu Miasta z organizacjami pozarządowymi, opiniuje akty prawne i konsultuje dokumenty (wydawane zarówno przez Urząd Miasta jak i przez organy centralne).

6. KONKURSY DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Wyróżnione miasto: Warszawa

Choć wielokulturowość ani kwestie związane z integracją migrantów nie zostały uznane jako priorytetowe w strategii rozwoju Warszawy, elementy te można odnaleźć w dokumentach strategicznych dotyczących poszczególnych obszarów działalności Urzędu m.st. Warszawy. Dzięki temu od kilku lat organizacje pozarządowe mogą pozyskać środki na prowadzenie działań na rzecz migrantów, z zakresu wielokulturowości itp. w ramach otwartych konkursów ofert ogłaszanych przez Urząd dotyczących bezpośrednio tych kwestii. Przykładowe konkursy uwzględniające potrzeby cudzoziemskich Warszawiaków czy też premiujące działania na rzecz wielokulturowości miasta ogłaszane są przez Biuro Kultury i Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy.

7. PRZESTRZEŃ PRZYJAZNA MIGRANTOM

Wyróżnione miasto: Warszawa

Od kilku lat prowadzone są prace na rzecz utworzenia Warszawskiego Centrum Wielokulturowego. Jest to inicjatywa, w ramach której władze samorządowe i organizacje pozarządowe (w tym przedstawiciele środowisk migranckich) pracują na rzecz utworzenia miejsca spotkań i rozwoju dla cudzoziemców mieszkających w Warszawie lub przyjeżdżających do tego miasta. Przedstawiciele różnych wydziałów Urzędu m.st. Warszawy angażowali się w prace koncepcyjne dot. powstawania WCW. Urząd przekazał także budynek na siedzibę Centrum, jak i zaplanował wsparcie finansowe na prowadzenie WCW.

8. MIESZKANIA CHRONIONE DLA MIGRANTÓW PRZYMUSOWYCH

Wyróżnione miasto: Lublin

W Lublinie osoby, które uzyskały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, a jednocześnie spełniają inne kryteria, mogą korzystać z trzech mieszkań chronionych. Mieszkania zostały przekazane przez miasto i są jego własnością. Opiekę nad mieszkaniami sprawuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Dzięki pozyskaniu przez jednostkę środków Unii Europejskiej, prowadzone są także inne działania, wspierające proces integracji migrantów przymusowych w Lublinie.

9. KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA NA RZECZ EDUKACJI DZIECI MIGRANCKICH

Wyróżnione miasto: Warszawa

Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy od wielu lat prowadzi działania, pozwalające zwiększyć szanse dzieci migranckich na równy dostęp do edukacji. Wśród najważniejszych warto wspomnieć o uwzględnieniu grupy uczniów cudzoziemskich w Programie rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020, publikacjach pomocnych dla nauczycieli pracujących z dziećmi migranckimi, czy współpracy finansowej z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz uczniów cudzoziemskich.

pozarządowe, grupy mniejszościowe czy uczelnie, jeśli chcą uzyskać odpowiedź na jakieś pytanie dotyczące cudzoziemców.

- Utworzenie w Urzędzie Miasta **stanowiska ds. integracji cudzoziemców** – osoba zatrudniona na tym stanowisku (a docelowo może zespół osób) zajmowałaby się wszystkimi kwestiami związanymi z cudzoziemskimi mieszkańcami Lublina i działaniami prowadzonymi na ich rzecz w tym mieście, nie tylko przez Urząd Miasta, ale i organizacje pozarządowe. Osoba na tym stanowisku powinna posiadać interdyscyplinarną wiedzę i móc przekazywać ją innym urzędnikom.
- Przeprowadzenie **szkoleń dla pracowników Urzędu Miasta**. Ich tematyka zależeć będzie od potrzeb zgłaszanych przez uczestników, może jednak obejmować np. prawo antydyskryminacyjne, by wskazać urzędnikom konkretne umocowanie prawne i ich konsekwencje dla urzędu. Istotne jest także, by uświadomić pracownikom Urzędu, skąd czerpać wiedzę na temat sytuacji imigracyjnej.
- Zwrócenie uwagi na **upublicznienie informacji** związanych z sytuacją migracyjną w Lublinie poprzez stronę internetową, kalendarz publicznych wydarzeń integracyjnych czy listę mailingową. Ważne jest by dostępne były zarówno statystyki dotyczące cudzoziemców w Lublinie (choć brak jest jednej bazy danych, częściową diagnozę na poziomie lokalnym można oprzeć np. na statystykach dotyczących liczby zameldowanych cudzoziemców, liczby studentów zagranicznych), ale i informacje dotyczące tego, co robią organizacje pozarządowe.
- **Włączenie przedstawicieli społeczności migranckich** do rozmowy na temat sytuacji cudzoziemców w Lublinie, tak by docelowo mogli oni współdecydować o kwestiach ich dotyczących: *Nie wiemy jeszcze, jak dokładnie będzie wyglądała współpraca; nawiązywanie bardziej zinstytucjonalizowanej kontaktów ze środowiskami migranckimi przez Urząd Miasta Lublin jest czymś nowym - do tej pory kontakty miały miejsce głównie przy okazji corocznego festiwalu Wielokulturowy Lublin, chcemy jednak stopniowo przenosić współpracę także na inne tematy, i systematycznie rozmawiać o bieżących kwestiach istotnych dla cudzoziemców – zauważa Piotr Choroś.*

Model zarządzania różnorodnością kulturową wypracowywany jest w Lublinie w ramach projektu pt. „Lublin dla wszystkich. Partycypacyjny model zarządzania różnorodnością” finansowanego ze środków Szwajcarskiego Programu Współpracy. Projekt jednak ma na celu stworzenie trwałych mechanizmów w Urzędzie Miasta Lublin, które nadal będą wykorzystywane po zakończeniu zewnętrznego finansowania. Jak zauważa Piotr Choroś: *Większość prowadzonych działań ma charakter bezkosztowy, a warunkiem ich kontynuacji jest przede wszystkim zaangażowanie osób i instytucji; widać jednak że w Urzędzie Miasta jest potrzeba dalszych spotkań i wymiany; są nimi zainteresowane m.in. BOM, Wydział Strategii.* Prowadzone działania są umocowane w Strategii Rozwoju Lublina 2020, co dodatkowo wzmacnia ich trwałość.

Gdzie można znaleźć więcej informacji? <http://bip.lublin.eu/um/index.php?t=200&id=182322>

Inne działania o podobnym charakterze:

WARSZAWA:

W kontekście systemowych rozwiązań władz lokalnych warto wspomnieć o działaniach podejmowanych przez Urząd m.st. Warszawy. W 2013 r. w ramach Urzędu Miasta utworzono **zespół ds. koordynacji działań na rzecz cudzoziemców, mniejszości narodowych i etnicznych**. Jego celem jest integrowanie i koordynowanie działań różnych komórek Urzędu w zakresie: m.in. edukacji międzykulturowej, prawa dzieci cudzoziemskich do równego dostępu do edukacji, wspierania dialogu międzykulturowego, przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie, narodowość,

LOKALNE MIĘDZYSEKTOROWE POLITYKI NA RZECZ INTEGRACJI IMIGRANTÓW
Projekt realizowany przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

PROJEKT LOKALNE POLITYKI MIGRACYJNE – MIĘDZYNARODOWA WYMIANA
DOŚWIADCZEŃ W ZARZĄDZANIU MIGRACJAMI W MIASTACH jest współfinansowany
za środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji
Obywateli i Partnerstwa Trzecich oraz budżetu państwa.
Wyłącza odpowiedzialność spoczywa na autorze. Komisja Europejska nie ponosi
odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

„Białystok dla Tolerancji” jest dokumentem o charakterze strategicznym, potwierdzającym to, że Urząd Miejski w Białymstoku widzi swoją aktywną rolę w tworzeniu bezpiecznego miejsca życia dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich obywatelstwa czy narodowości. Przyjęcie programu pozwoli zaplanować powiązane ze sobą działania zgodnie z przyjętymi celami. Nie oznacza to, że nic nie działo się do tej pory w obszarach opisanych w Programie – np. w ramach konkursów ofert organizacje zgłaszały projekty odnoszące się do kwestii wielokulturowości i tolerancji. Przyjęty dokument ma być jednak krokiem w stronę wprowadzenia systemowych rozwiązań. Mogą one mieć np. formę premiowania w konkursach ofert elementu wielokulturowości i działań nastawionych na zwiększanie tolerancji wśród mieszkańców Białegostoku, czy wręcz wprowadzenie wymogu uwzględniania podobnych elementów w projektach finansowanych przez Urząd Miejski. Jak podsumowuje Anna Pawłowska: *następny etap to planowanie konkretnych działań. Będziemy pracować nad konkursami, w których organizacje pozarządowe będą mogły uzyskać dotacje na projekty przyczyniające się do realizacji celów naszego programu.*

Do Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2014 r. wpisano już jako jedno z priorytetowych zadań publicznych. m.in.

- edukację międzykulturową na białostockich osiedlach;
- wspieranie inicjatyw z zakresu różnorodności kulturowej miasta i dialogu międzykulturowego;
- współpracę przy tworzeniu programów dotyczących aklimatyzacji i akceptacji cudzoziemców;
- realizację programów z zakresu edukacji antydyskryminacyjnej;
- prowadzenie przedsięwzięć z zakresu edukacji międzykulturowej.

Inne działania o podobnym charakterze:

KRAKÓW:

Urząd Miasta Krakowa dąży do przyjęcia Miejskiej strategii prewencji i reagowania na zdarzenia rasistowskie i ksenofobiczne. W zeszłym roku powołano zespół zadaniowy do spraw opracowania projektu uchwały Rady Miasta Krakowa z tego zakresu. Jego prace zakończyły się pod koniec 2013 r. przekazaniem do Prezydenta Miasta propozycji uchwały. W spotkaniach zespołu brali udział m.in. przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych Urzędu Miasta. Powołanie zespołu było częściowo kontynuacją współpracy Urzędu Miasta ze Stowarzyszeniem INTERKULTURALNI PL, które w 2012 r. opublikowało „Projekt strategii zapobiegania i reakcji na zdarzenia o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym w przestrzeni publicznej miasta – propozycja dla Samorządu lokalnego Miasta Krakowa (2012-2016)” (A. Bulandra, Kraków 2012).

WARSZAWA: Program „Warszawa Różnorodna”

W latach 2010-2013 w Urzędzie m.st. Warszawy trwały prace przygotowawcze do przyjęcia programu „Warszawa Różnorodna”. Strategicznym celem programu jest „upowszechnienie postaw tolerancji wobec różnorodności i niedyskryminacji wśród warszawskiej społeczności.” Program odnosi się do dyskryminacji m.in. z takich przyczyn, jak rasa, pochodzenie etniczne, religia, wyznanie. W prace nad założeniami programu zaangażowani byli przedstawiciele Biur Urzędu m.st. Warszawy, poszczególnych dzielnic, organizacji pozarządowych i instytucji badawczych. Prace koordynował zespół Pełnomocniczeki Prezydenta m.st. Warszawy ds. równego traktowania. Obecnie prace nad programem wstrzymano ze względu na brak wystarczających środków do jego finansowania. Jednocześnie Urząd Miasta przeznacza fundusze na finansowanie działań związanych z wielokulturowością (zob. <http://www.cw.org.pl/>).

LUBLIN: Strategia Rozwoju Lublina 2020

W Strategii Rozwoju Lublina 2020 w ramach obszaru rozwojowego Przyjaźń, uwzględniono wzmocnienie otwartości kulturowej. Urząd Miasta zobowiązał się m.in. dążyć do kształtowania postaw sprzyjających współpracy i tolerancji wobec różnorodności we wszelkich działaniach obywatelskich i instytucjonalnych poprzez stworzenie w Urzędzie procedury „szybkiego reagowania” na wszelkie objawy nietolerancji, oraz prowadzić programy wsparcia i pomocy dla obcokrajowców (uchodźców, mniejszości narodowych i rezydentów).

3. ZAPRASZANIE MIGRANTÓW

Wyróżnione miasto: Lublin

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Urząd Miasta Lublin

Uzasadnienie: Zinstytucjonalizowane działania, mające na celu przyciągnięcie cudzoziemców jest potwierdzeniem gotowości do stania się miastem wielokulturowym. Mogą być one ukierunkowane na konkretną grupę migrancką.

Opis działania:

W ciągu 3 lat potroiła się liczba studentów zagranicznych w Lublinie. Obecnie w Lublinie studiuje ich ok. 3 tys. (z czego połowa pochodzi z Ukrainy), a Lublin jest trzecim miastem, po Warszawie i Krakowie, z największą liczbą studentów zagranicznych. Utrzymując obecne tempo wzrostu jest szansa, że Lublin wyprzedzi wkrótce Kraków.

Obecność studentów zagranicznych nie jest przypadkowa. Umiejdzynarodowienie uczelni jest wpisane do Strategii Rozwoju Lublina 2020 a Urząd Miasta Lublin prowadzi aktywne działania, by przyciągnąć do Polski młodych ludzi, przede wszystkim z krajów położonych na wschód od Polski. Od 2011 r. prowadzony jest w Urzędzie projekt „Study in Lublin”. Jego głównym celem jest zwiększenie liczby studentów zagranicznych na lubelskich uczelniach. Cel ten ma być osiągnięty przez przekazanie osobom zainteresowanym studiowaniem w Lublinie rzetelnych informacji na temat miasta, oferty edukacyjnej lubelskich uczelni oraz procedur związanych z legalizacją pobytu.

Urząd Miasta Lublin zlecił przeprowadzenie badania ekonomicznych korzyści z obecności studentów na PKB miasta. „Prawie 16% lubelskiej gospodarki (...) to są ci studenci „zewnętrzni”; gdyby nie to, to byśmy praktycznie byli o tą 1/6 (...) biedniejsi” zauważył Mariusz Sagan, dyrektor Wydziału Strategii i Obsługi Inwestorów*. Urząd Miasta dostrzega jednak także inne, pozafinansowe korzyści zwiększenia liczby studentów zagranicznych m.in. umiejdzynarodowienie społeczności miejskiej i promocję miasta (cudzoziemscy absolwenci mogą stać się „ambasadorami” Lublina).

By zachęcić cudzoziemców do podjęcia studiów w Polsce Urząd Miasta zadbał m.in. o:

- stronę internetową www.study.lublin.eu w języku polskim, angielskim, rosyjskim i ukraińskim, przybliżającą kwestie związane z systemem studiów w Polsce, ofertą stypendialną, formalnościami wymaganymi od cudzoziemców a także opisującą samo miasto;
- kampanię promocyjną Lublina jako miejsca o dobrym klimacie dla życia studenckiego (w ramach tej kampanii zaplanowano wyjazdy zagraniczne, w których udział wezmą

pracownicy Miasta oraz Uczelni; w ramach wyjazdów planowane są spotkania dla młodzieży organizowane w szkołach, na uczelniach, w konsulatach i ambasadach);

- obecność na zagranicznych targach edukacyjnych (Ukraina, Białoruś, Gruzja, Rosja);
- stałą promocję „Study in Lublin” na portalach internetowych.

Co ważne, działania Urzędu Miasta nie kończą się na promowaniu Lublina wśród potencjalnych studentów. Władze samorządowe prowadzą także działania wspierające cudzoziemców, którzy zdecydowali się podjąć studia w Lublinie, poprzez przybliżenie im procedury zameldowania (m.in. przetłumaczenie wniosków na język angielski i rosyjski – choć muszą być one uzupełnione w języku polskim, cudzoziemiec może zrozumieć, czego się od niego wymaga), opracowanie materiałów informacyjnych dotyczących procedury zameldowania w zrozumiałych przez nich językach i stworzenie w Biurze Obsługi Mieszkańców stanowiska pomocowego dla cudzoziemców.

* Źródło: Moje Radio Lublin (<http://moje.radio.lublin.pl/zagraniczni-studenci-wzbogacaja-lublin.html>)

Gdzie można znaleźć więcej informacji? www.study.lublin.eu

Inne działania o podobnym charakterze:

WROCŁAW:

Wrocław jest pierwszym miastem w Polsce, które rozpoczęło kampanię promocyjną w Europie Wschodniej, by zachęcić do studiowania w Polsce. Od 2006 r. miasto, w ramach projektu „Teraz Wrocław”, stara się przyciągnąć na wrocławskie uczelnie studentów, a do firm wrocławskich potencjalnych pracowników z Europy Środkowo-Wschodniej. W projekcie bierze udział 5 wrocławskich uczelni. W 2006-2012 roku na studia do Wrocławia przyjechało 450 osób z 7 krajów. (www.terazwroclaw.pl).

4. ZATRUDNIANIE CUDZOZIEMCÓW W URZĘDACH LOKALNYCH

Wyróżnione miasto: Lublin

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Urząd Miasta Lublin

Opis działania:

Mimo przytaczanych powszechnie argumentów, zgodnie z którymi zatrudnianie cudzoziemców w urzędach wiąże się ze zbyt skomplikowaną czy wręcz niemożliwą do zrealizowania procedurą, w Urzędzie Miasta Lublin na stanowiskach urzędniczych są zatrudniane osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa (jednocześnie z Urzędem współpracują także inni cudzoziemcy na podstawie umów innego rodzaju).

Zatrudnianie osób nieposiadających obywatelstwa polskiego w urzędach jest możliwe „na stanowisku, na którym wykonywana praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa, jeżeli posiada znajomość języka polskiego potwierdzoną dokumentem określonym w przepisach o służbie cywilnej” (zgodnie z ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych). Kierownik danej jednostki (w przypadku urzędu miasta jest to prezydent miasta) wskazuje stanowiska, o które poza obywatelami polskimi mogą ubiegać się osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa. Podobna sytuacja może mieć miejsce, jeśli poszukiwane są osoby ze specyficznymi

LOKALNE MIĘDZYSSEKTOROWE POLITYKI NA RZECZ INTEGRACJI IMIGRANTÓW
Projekt realizowany przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

PROJEKT LOKALNE POLITYKI MIGRACYJNE – MIĘDZYNARODOWA WYMIANA
DOŚWIADCZEŃ W ZARZĄDZANIU MIGRACJAMI W MIASTACH jest współfinansowany
za środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji
Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa.

Wyłącza odpowiedzialność spoczywa na autorze. Komisja Europejska nie ponosi
odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

kwalifikacjami np. znajomością języka ukraińskiego.

W Urzędzie Miasta Lublin osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego zatrudniane były w Wydziale Kultury jak i Wydziale Strategii i Obsługi Inwestorów, Wydział Projektów Nieinwestycyjnych.

Inne działania o podobnym charakterze:

ŁOMŻA:

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łomży w ramach **robót publicznych** zatrudniona jest osoba narodowości czeczeńskiej, posiadająca jedną z form ochrony międzynarodowej. Roboty publiczne jest to forma zatrudnienia subsydiowanego przez Urząd Pracy m.in. w instytucjach samorządowych i jednostkach podległych. Zatrudnienie tej osoby jest jednocześnie przykładem współpracy pomiędzy lokalnymi instytucjami – urzędem pracy i ośrodkiem pomocy społecznej. Cudzoziemiec zatrudniony w MOPR odbył wcześniej 6-miesięczny płatny staż w Urzędzie Pracy, pomagając m.in. podczas rejestracji cudzoziemców jako bezrobotnych. Organizując staż dla cudzoziemca, Urząd Pracy chciał dać przykład i zachęcić inne jednostki do zatrudniania cudzoziemców do prac innych niż fizyczne czy niewymagające wyższych kwalifikacji (staż w urzędzie pracy czy praca biurowa w ośrodku pomocy społecznej wiąże się z nadaniem uprawnień do obsługi systemów komputerowych i tym samym z dostępem do danych), w szczególności cudzoziemców mających plany osiedlenia się (podobna sytuacja ma miejsce w Łomży, gdzie wielu migrantów przymusowych z przyznaną formą ochrony zdecydowało się zostać na stałe). PUP Łomża organizuje też szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, w których biorą udział cudzoziemcy.

5. PLATFORMY WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ

Wyróżnione miasto: Warszawa

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Centrum Komunikacji Społecznej (CKS) Urzędu m.st. Warszawy

Opis działania:

Komisja Dialogu Społecznego ds. cudzoziemców działa przy Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawa. Jest jedną z prawie 30 KDS-ów funkcjonujących przy Urzędzie m.st. Warszawy na podstawie uchwalanego co rok Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Komisja została powołana na wniosek 11 organizacji pozarządowych w 2012 r. W skład KDS-u wchodzi przedstawiciele organizacji, których cele statutowe obejmują działania na rzecz cudzoziemców oraz przedstawiciele Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy. Udział w komisji zgłosiło udział ok. 30 organizacji.

KDS spotyka się mniej więcej raz na miesiąc, by dyskutować na temat różnych kwestii związanych z cudzoziemcami mieszkającymi w Warszawie. Dzięki temu jest źródłem wiedzy na temat cudzoziemskich mieszkańców miasta, istotnej dla władz samorządowych. Jak zauważa Magdalena Wojno, członkini KDS-u ds. Cudzoziemców, przedstawicielka Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy: *Ze względu na brak wystarczających danych, które opisywałyby sytuację cudzoziemskich mieszkańców Warszawy, organizacje, które należą do KDS-u są łącznikiem między cudzoziemcami a Urzędem, pokazują, co możemy robić, w jaki sposób, co jest istotne; to jest szczególnie ważne, ponieważ wydajemy pieniądze publiczne i chcielibyśmy, aby trafiły one tam,*

LOKALNE MIĘDZYSEKTOROWE POLITYKI NA RZECZ INTEGRACJI IMIGRANTÓW
Projekt realizowany przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu
współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

PROJEKT LOKALNE POLITYKI MIGRACYJNE – MIĘDZYKRAJOWA WYMIANA
DOŚWIADCZEŃ W ZARZĄDZANIU MIGRACJAMI W MIASTACH Jest współfinansowany
za środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji
Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa.
Wyłącza odpowiedzialność spoczywa na autorze. Komisja Europejska nie ponosi
odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

gdzie są najbardziej potrzebne.

KDS oprócz omawiania kwestii dotyczących cudzoziemskich mieszkańców Warszawy np. edukacji czy ochrony zdrowia:

- deleguje przedstawicieli do komisji konkursowych rozpatrujących oferty o przyznanie dotacji w konkursach powiązanych tematycznie z działalnością komisji;
- wskazuje obszary dotyczące funkcjonowania cudzoziemców, które powinny być uwzględnione w ramach finansowej współpracy Urzędu miasta z organizacjami pozarządowymi;
- opiniuje akty prawne i konsultuje dokumenty (wydawane zarówno przez Urząd Miasta jak i przez organy centralne).

Jak podkreśla Magdalena Wojno, samorządy powinny zabierać w głos w kwestii sytuacji migrantów ze swojej lokalnej perspektywy, ponieważ ich zadaniem jest odpowiadać na potrzeby wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich obywatelstwa: *jako KDS daliśmy swoje uwagi do ustawy o cudzoziemcach w ramach konsultacji społecznych, odnieśliśmy się także do polskiej polityki integracyjnej, głównie w kontekście warszawskim.*

Do początku 2013 r. odbyło się 10 spotkań Komisji Dialogu Społecznego ds. cudzoziemców. Na stronie internetowej Urzędu Miasta znajdują się protokoły z nich, jak i terminy kolejnych spotkań.

Gdzie znaleźć więcej informacji na ten temat? <http://ngo.um.warszawa.pl/komisje/komisja-dialogu-spo-ecznego-ds-cudzoziemc-w>

Inne działania o podobnym charakterze:

Współpraca lokalna między różnymi instytucjami mającymi styczność z cudzoziemcami może być także inicjowana na poziomie wojewódzkim. Podobne platformy mogą być szczególnie ważne dla poznania się przedstawicieli różnych instytucji i nawiązania współpracy. Tak miało miejsce w przypadku działającego przy Podlaskim Urzędzie Wojewódzkim **zespołu doradczego koordynującego na terenie województwa podlaskiego działania służb w zakresie integracji cudzoziemców**, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Zespół działał w 2008-2009 r., gdy w Białymstoku mieszkało wielu migrantów przymusowych. W jego pracach brali udział przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego, Straży Granicznej, ośrodka dla uchodźców, Kuratorium Oświaty, Urzędu Pracy, MOPR oraz organizacji pozarządowych. Celem zespołu było m.in. wypracowanie procedur postępowania dla samorządu terytorialnego w celu zwiększenia skuteczności działań podejmowanych na rzecz integracji cudzoziemców, oraz wypracowanie narzędzi monitoringu skali i przebiegu procesów integracyjnych.

Przy Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim działa **Forum Cudzoziemców**. Umożliwia ono spotkania, wymianę doświadczeń i wiedzy pomiędzy przedstawicielami różnych sektorów i środowisk. Choć działa ono przy Urzędzie Wojewódzkim, często biorą w nim udział także przedstawiciele Urzędu m.st. Warszawy, jak i organizacji pozarządowych. Do końca 2013 roku odbyło się 15 spotkań Forum.

Niekiedy powstanie platformy inicjowane jest przez organizację pozarządową jak np. w przypadku Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Integracji Cudzoziemców, powołanego w styczniu 2009 r. przez MOPR w Lublinie oraz Caritas Archidiecezji Lubelskiej. Celem zespołu jest zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla cudzoziemców w środowisku lokalnym, oraz wypracowanie modelu współpracy między instytucjami rządowymi, samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

LOKALNE MIĘDZYSEKTOROWE POLITYKI NA RZECZ INTEGRACJI IMIGRANTÓW
Projekt realizowany przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

PROJEKT LOKALNE POLITYKI MIGRACYJNE – MIĘDZYKRAJOWA WYMIANA
DOŚWIADCZEŃ W ZARZĄDZANIU MIGRACJAMI W MIASTACH jest współfinansowany
za środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji
Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa.
Wyłącza odpowiedzialność spoczywa na autorze. Komisja Europejska nie ponosi
odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

6. KONKURSY DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Wyróżnione miasto: Warszawa

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych poszczególne biura Urzędu Miasta, Centrum Komunikacji Społecznej.

Uzasadnienie: Współpraca i działalność na rzecz organizacji pozarządowych jest jednym z zadań własnych gminy. To jednak, jak ta współpraca wygląda, jakie formy obejmuje i jakich obszarów dotyczy, zależy od poszczególnych samorządów. Wskazują to programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zlecenie zadań publicznych (poprzez ich finansowanie) jest jedną z możliwych form współpracy.

Opis działania:

Choć wielokulturowość ani kwestie związane z integracją migrantów nie zostały uznane jako priorytetowe w strategii rozwoju Warszawy (Strategia Rozwoju m.st. Warszawy do 2020 roku), elementy te można odnaleźć w dokumentach strategicznych dotyczących poszczególnych obszarów działalności Urzędu m.st. Warszawy (m.in. w dokumentach Miasto kultury i obywateli. Program rozwoju kultury w Warszawie do roku 2020; Program rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020). Dzięki temu od kilku lat organizacje pozarządowe mogą pozyskać środki na prowadzenie działań na rzecz migrantów, z zakresu wielokulturowości itp. w ramach otwartych konkursów ofert ogłaszanych przez Urząd, dotyczących bezpośrednio tych kwestii. Zgodnie z informacjami z Centrum Komunikacji Społecznej w 2012 r. w ramach konkursów ofert jak i mechanizmu małych grantów przeznaczono ok. 4 milionów złotych na działania dotyczące wielokulturowości, które skierowane były do różnych grup odbiorców. Wśród przykładowych projektów, które uzyskały dofinansowanie, można wymienić przegląd filmów o tematyce uchodźczej, wsparcie dla uczniów uchodźczych w postaci asystenta międzykulturowego, centrum pomocy cudzoziemców, i wydarzenia wielokulturowe skierowane do mieszkańców Warszawy.

Przykładowe konkursy uwzględniające potrzeby cudzoziemskich Warszawiaków czy też premijujące działania na rzecz wielokulturowości miasta ogłaszane są przez:

- Biuro Kultury (konkurs dotacyjny promujący, wśród innych, projekty wspierające dialog międzykulturowy oraz popularyzujące wielokulturowość Warszawy, zob.: <http://ngo.um.warszawa.pl/otwarte-konkursy/og-oszenie-i-otwartego-konkursu-ofert-na-realizacj-zada-publicznych-w-zakresie-ku-1>);
- Biura Pomocy i Projektów Społecznych (konkurs na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób w 2014 r., zob.: <http://ngo.um.warszawa.pl/otwarte-konkursy/i-otwarty-konkurs-ofert-na-realizacj-zada-publicznych-w-zakresie-wspierania-rodziny>);
- Biuro Edukacji (konkurs uwzględniający zadanie Edukacja międzykulturowa; zob.: <http://ngo.um.warszawa.pl/otwarte-konkursy/og-oszenie-i-otwartego-konkursu-ofert-na-realizacj-zada-publicznych-w-zakresie-o-wi>);

Co więcej, podejmując współpracę finansową, władze samorządowe mogą też motywować organizacje pozarządowe do przyjmowania pewnych standardów. Np. w ogłoszeniu konkursowym dotyczącego wspomnianego konkursu Biura Kultury zaznaczono, że projekty wspierające dialog

dzisiejszym obliczu Warszawy.

- **Kultura** – WCW ma na celu zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej stolicy poprzez wspieranie działań kulturalnych realizowanych przez przedstawicieli różnych kultur zamieszkujących Warszawę
- **Badania** – planowane są badania dotyczące tendencji migracyjnych w Warszawie (zarówno tych między-, jak i wewnątrz państwowych), potrzeb różnych społeczności oraz skutków działań struktur miejskich i projektów pozarządowych.

Zaangażowanie Urzędu m.st. Warszawy:

- udział w pracach koncepcyjnych dot. powstawania WCW zarówno jednostek i stanowisk centralnych w urzędzie (np. Zastępca Prezydenta m.st. Warszawy, Centrum Komunikacji Społecznej), jak i przedstawicieli poszczególnych wydziałów (np. Biura Edukacji, Biura Kultury, Biura Edukacji, Biura Polityki Społecznej)
- przeznaczenie budynku na pilotażową siedzibę Centrum
- wsparcie finansowe na prowadzenie WCW.

* Źródło: *Nowy rok, nowe wyzwania: Karolina Malczyk-Rokicińska*, 14.01.2014, <http://warszawa.ngo.pl/wiadomosc/835524.html>.

Gdzie można znaleźć więcej informacji? www.cw.org.pl

8. MIESZKANIA CHRONIONE DLA MIGRANTÓW PRZYMUSOWYCH

Wyróżnione miasto: Lublin

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: MOPR Lublin (jednostka organizacyjna systemu pomocy społecznej Gminy Lublin-miasta na prawach powiatu), Urząd Miasta Lublin

Uzasadnienie: Mieszkania chronione są formą pomocy społecznej. Mają zapewnić pomoc niektórym grupom migrantów przymusowych w szczególnie trudnej sytuacji. Mieszkania te są z założenia przejściowe, a cudzoziemcy mogą w nich przebywać określony czas. Mieszkania chronione to więcej niż dach nad głową. Dają poczucie bezpieczeństwa, umożliwiają skupienia się na kwestii znalezienia zatrudnienia, edukacji dzieci itp. Pomagają też w nabywaniu umiejętności prowadzenia samodzielnego gospodarstwa. Zamieszkaniu w mieszkaniu chronionym powinny towarzyszyć działania integracyjne dobrane do potrzeb konkretnej rodziny.

Opis działania:

W Lublinie cudzoziemcy mogą korzystać z trzech mieszkań chronionych. Mieszkania zostały przekazane przez miasto i są jego własnością. Celem wprowadzenia mieszkań chronionych dla migrantów przymusowych jest stworzenie im optymalnych warunków do adaptacji tak, by mogli skupić uwagę na takich aspektach procesu integracji jak zatrudnienie, edukacja swoich dzieci, zadbanie o zdrowie. Opiekę nad mieszkaniami sprawuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Jednocześnie MOPR na podstawie jawnych kryteriów decyduje o skierowaniu do nich cudzoziemców. W mieszkaniach chronionych mogą zamieszkać osoby, które uzyskały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Dzięki pozyskaniu kilku mieszkań, maksymalny czas pobytu w nich został wydłużony do dwóch lat.

W 2013 r. z mieszkań chronionych skorzystało 7 rodzin cudzoziemskich (w sumie 24 osoby). Zazwyczaj są to rodziny lub osoby w szczególnej sytuacji - niepełne, wielodzietne, młode, z orzeczoną

Projekty unijne zapewniają też wsparcie dzieci i rodziców w procesie edukacji poprzez np. pomoc w nauce, w poznaniu i zrozumieniu życia szkolnego.

Więcej na temat mieszkań chronionych dla cudzoziemców w Lublinie:

http://www.mopr.lublin.pl/?id=poradnik/inst/mch_3.

INNE DZIAŁANIA O PODOBNYM CHARAKTERZE:

WARSZAWA:

W Warszawie od 2011 r. działa jedno mieszkanie chronione dla cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Zarządza nim Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie (WCPR). Okres pobytu w mieszkaniu chronionym nie może przekraczać 6 miesięcy. Ponadto osoby ze statusem uchodźcy oraz z przyznaną ochroną uzupełniającą mogą ubiegać się w WCPR o przyznanie lokalu komunalnego (nie więcej niż 5 lokali rocznie).

9. KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA NA RZECZ EDUKACJI DZIECI MIGRANCKICH

Wyróżnione miasto: Warszawa

Główna zaangażowana jednostka władz samorządowych: Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy.

Uzasadnienie: Oprócz działań podejmowanych centralnie w jednostkach samorządu terytorialnego, warto zastanowić się nad możliwościami poszczególnych wydziałów. Posiadają one dość dużą swobodę, mogą wpływać na dokumenty strategiczne, prowadzić własne działania (także na poziomie międzynarodowym), współpracować z organizacjami pozarządowymi itp.

Opis działania:

Zgodnie z danymi Systemu Informacji Oświatowej w Warszawie we wrześniu 2013 r. uczyło się blisko 3 tys. dzieci nieposiadających polskiego obywatelstwa. Zwiększająca się liczba uczniów cudzoziemskich wymaga podejmowanie działań przez Biuro Edukacji: *Obecność (...) dzieci cudzoziemskich w szkołach prowadzonych przez samorząd miasta stołecznego Warszawy wyznacza środowisku oświatowemu nowe zadania dydaktyczne i wychowawcze. Obecność w szkole dziecka cudzoziemskiego – migranta czy uchodźcy to praktyczna lekcja tolerancji i szacunku wobec inności. Jej pomyślny przebieg zależy od wielu czynników: przygotowania dyrekcji szkoły, nauczycieli i pracowników administracji szkolnej, współdziałania z rodzicami – polskimi i cudzoziemskimi, umiejętnej współpracy z instytucjami i organizacjami zajmującymi się cudzoziemcami, a także wsparcia finansowego i organizacyjnego**.

Biuro Edukacji od wielu lat działa na rzecz równego dostępu do edukacji. Wśród najważniejszych działań można wspomnieć o:

- Zwrócenie uwagi na specyficzne potrzeby edukacyjne uczniów cudzoziemskich w **Programie rozwoju edukacji** w Warszawie w latach 2013-2020 (jak i wcześniejszej strategii edukacji); w programie wspomniano m.in. o zapewnieniu tej grupie odpowiednich warunków kształcenia, także przez współpracę z organizacjami pozarządowymi;
- Wydawanie **publikacji** pomocnych dla nauczycieli pracujących z dziećmi migranckimi

m.in.: Anna Bernacka-Langier i in., „Inny w polskiej szkole. Poradnik dla nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemskimi”, Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, Warszawa 2010;

- Udział w **projektach unijnych** mających na celu poprawę sytuacji w szkołach, często we współpracy z organizacjami pozarządowymi np. w projekcie Stowarzyszenie Praktyków Kultury „Integracja kreatywna” współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców;
- **Współpraca międzynarodowa** pozwalająca na wymianę wiedzy i doświadczeń np. w ramach programu Comenius Regio prowadzono projekt „CAERDYDD- WARSAW INTEGRACJA PROJEKT. Integracja uczniów cudzoziemskich i ich rodzin poprzez edukację” realizowany we współpracy z władzami oświatowymi stolicy Walii – Cardiff – w ramach projektu powstały m.in. informatory dla rodziców dzieci cudzoziemskich, programy szkoleń, materiały dla nauczycieli;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, o charakterze finansowym (przede wszystkim w ramach **konkursów dotacyjnych** uwzględniających kwestie wielokulturowości), oraz pozafinansowym (np. partnerskie działania);
- Opracowywanie **oferty doskonalenia nauczycieli**;
- Podnoszenie kompetencji urzędników Biura Edukacji m.in. poprzez udział w szkoleniach i konferencjach związanych z tematyką istotną dla kwestii edukacji dzieci migranckich;
- Przyznawanie środków na działania wspierające szkoły przyjmujące dzieci cudzoziemskie uwzględnione w polskich prawodawstwie m.in. pomoc nauczyciela, dodatkowe bezpłatne lekcje języka polskiego;
- Uwzględnienie kwestii dotyczących edukacji dzieci cudzoziemskich w tzw. zasadach organizacji pracy przedszkoli i szkół prowadzonych przez m.st. Warszawę, standaryzujących usługi edukacyjne i opiekuńcze w stołecznych placówkach.

* Informacja prasowa dot. konferencji „Integracja społeczna młodych cudzoziemców poprzez edukację w warszawskich szkołach” 25 marca 2011 r.

Gdzie można znaleźć więcej informacji na ten temat?

<http://edukacja.warszawa.pl/dla-ucznia-i-rodzica/edukacja-cudzoziemcow>

Opracowała: Natalia Klorek, Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS)

Redakcja: Maria Strzemieczna © Fundacja Inna Przestrzeń 2014

www.politykimigracyjne.pl

LOKALNE MIĘDZYSEKTOROWE POLITYKI NA RZECZ INTEGRACJI MIGRANTÓW
Projekt realizowany przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu
współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

PROJEKT LOKALNE POLITYKI MIGRACYJNE – MIĘDZYNARODOWA WYMIANA
DOŚWIADCZEŃ W ZARZĄDZANIU MIGRACJAMI W MIASTACH jest współfinansowany
ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji
Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa.

Wyłącza odpowiedzialność spoczywa na autorze. Komisja Europejska nie ponosi
odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

